

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Podpisujte sedmo vojno posojilo! — Iznebite se bankovcev, kupite zanje vrednostne popirje VII. vojnega posojila! — K letošnjim vinskim cenam na Kranjskem. — Počrnenje vina ali sadjevca. — Novi Bernadotov alkoholometer ali vinomer. Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — **Inserati.** — Blagovno poročilo. — Tržno poročilo.

Sedmo vojno posojilo podpisati

je vsakemu, ki ima razpoložljiv denar ali prihranke

!! sveta patriotična dolžnost !!

in sicer ne le napram naši avstrijski domovini, ampak tudi napram samemu sebi, kajti sedaj je trenutek, v katerem se gre v naš največji prid strašno vojno zmagovito in hitro dokončati ter prevelike množine popirnatega denarja, če so tudi hranjene v posojilnicah in hranilnicah, varno naložiti v državnih popirjih, ki se izredno visoko obrestujejo.

Kdor hoče našemu cesarstvu dobro in kdor hoče imeti svoj denar na varnem, ta

 mora

ne da bi kaj premišljeval, nemudoma podpisati toliko sedmega vojnega posojila, kolikor mu njegova sredstva do zadnjega razpoložljivega vinarja dopuste.

Iznebite se bankovcev, kupite zanje vrednostne popirje VII. vojnega posojila, ker tako najbolje delujete proti splošni draginji!

Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle je zadnjič poudarjal, da je manjšo vrednost denarja pripisovati tudi ogromni množini popirnatih bankovcev. V mirnih časih je bilo v prometu približno $2\frac{1}{4}$ milijard bankovcev avstro-ogrske banke, sedaj jih je več kot 15.6. (Glasom zadnjih poročil kroži sedaj v Avstro-Ogrski že za 17 milijard bankovcev in se vsak mesec izda ena milijarda novih bankovcev.) Ta preobilica bankovcev je

povzročila v nemali meri zvišanje cen za blago. Čim več je bankovcev v prometu in čim manjše je zlato kritje pri banki, ki je bankovce izdala, tem manjša je kupčijska vrednost bankovca in zaupanje v denar sploh. Kdor ima torej blago, ta ga prodaja za bankovce le po mnogo višjih cenah, kar zopet na drugi strani povzroča, da se ljudje navadijo izdajati bankovce mnogo bolj brezskrbno, kakor se je sicer ravnalo z denarjem. Ako pa se promet bankovcev omeji, ako postane bankovec redkejši, potem ga prebivalstvo ceni zopet višje. Prodajalec oddaja svoje blago zopet za manjšo svoto, lastnik popirnatega denarja ravna štedljivejše in ne razsipa več tako lehkomišlno, da bi kupil to ali ono stvar. Zaraditega je omejitev prometa ban-

kovcev eno izmed **najuspešnejših sredstev**, da postane blago zopet cenejše in da prebivalstvo s svojim denarjem lažje izhaja.

Treba je zato vse storiti, da se promet popirnatega denarja tudi v vojni čim najbolj omeji. Zgodi se to lahko na dvojen način: Z novimi davki, pri čemer davkoplačevalci oddajajo bankovce državnim blagajnam, še uspešnejše pa s podpisovanjem vojnega posojila. Podpisane svote se stekajo v blagajne poštnih hranilnice, ki oddaja denar finančni upravi. Finančna uprava uporablja podpisane zneske deloma za to, da vrača viseča posojila avstro-ogrski banki, s čemer se število bankovcev omeji, oziroma ji vsled novih sredstev, ki jih je dobila iz vojnega posojila, ni treba najemati pri avstro-ogrski banki novih visečih posojil, to se pravi, zvišati števila bankovcev.

Jasno je torej, v kako veliki meri je odvisno število bankovcev od višine vojnega posojila. Kdor podpiše vojno posojilo, se postavi v ono armado, ki se bori proti hudi gospodarski opasnosti, katera nam grozi **vsem**. Kdor podpiše vojno posojilo, ta ni le deležen denarnih udobnosti, temveč ima tudi patriotično zavest, da je pomagal izboljšati vrednost domačega denarja in s tem življenjske razmere najširših slojev prebivalstva sploh.

* * *

K letošnjim vinskim cenam na Kranjskem.

I.

Za Kranjsko je letos določena ravnalna cena za vino, in sicer 300 K za hl kranjskega vina povprečne kakovosti. Vsled letošnjih razmer je nastala pri vinski kupčiji velika zmeda, kajti na eni strani vinogradniki po tej ceni vsakega vina nočejo prodati in po drugi strani pa nekatere oblasti smatrajo to ceno kot maksimalno in vsakega, ki vino draže proda, naznanijo sodišču zaradi navijanja cen.

Da se zadeva uredi, se je c. kr. kmetijska družba kranjska obrnila z vlogo na c. kr. deželno predsestvo v Ljubljani, ki takole slove:

Štev. 2485. Ljubljana, 27. oktobra 1917. C. kr. deželnemu predsestvu za Kranjsko v Ljubljani. Glasom

odloka c. kr. centralne komisije za presojanje cen z dne 10. septembra 1917, števil. 2312., je ta komisija o sklepom z dne 10. septembra t. l. določila za Kranjsko ravnalno ceno za vino povprečne kakovosti s 300 K za hl na mestu pridelovalčeve kleti. Ravno ta komisija je z odlokom z dne 18. septembra t. l., števil. 2445., izrekla, da velja za kakovost povprečnega kranjskega vina vsebina 7 1/2 do 9 vol. % alkohola. Samoobsebi umevno ne more biti iz strokovnih vzrokov mero-dajna za kakovost vina edinole množina alkohola, ampak je pri presoji kakovosti vina upoštevati tudi še mnogo drugih važnih činiteljev.

Kmetijski družbi prihaja čimdalje več pritožb, da poizvedujejo orožniki v vinorodnih pokrajinah po vseh onih vinščakah, ki vino draže, kakor po 300 K za hl prodajo, ter pretijo, da bo vsak tak prodajalec zaradi navijanja cen naznanjen in kaznovan. Glasom časnikarske vesti so politične oblasti na Dolenjskem neki objavile, da se sme vino le po tej ceni prodajati in da gostilničarji pri vinotoču ne smejo za liter vina več zahtevati kakor 3-60 K. Če je ta časnikarska vest resnična, potem se mora določba političnih oblasti smatrati ne-umestna, kajti ne glede na okoliščino, da za Kranjsko veljajo le ravnalne cene, ki se morejo z ozirom na kakovost vina zvišati ali znižati, mora vsak gostilničar v svojem obratu računati z drugačnimi režijskimi stroški in je zato zapovedan vinotoč po enotni ceni krivičen.

Glede na okoliščine, da je za kranjsko deželo določena le ravnalna cena pri prodaji vina po pridelovalcih, je tudi nastop orožnikov nepravilen, seveda, če so tozadevna poročila resnična.

Podpisana družba pa s tem orožnikom prav ničesar ne očita, ki jih vedno smatra vzorne javne organe, katerim absolutno nič ni predbacivati. Posamazen orožnik ne pozna vseh tozadevnih naredeb, ni sposoben vsak slučaj pravilno po svojem presojati in je vsled svoje službe primoran se doslovno ravnati po poveljih, ki jih dobi. Morebitna krivda tedaj zadene le oblast, ki povelje izda. Tukaj pač veljajo besede, ki jih je spregovoril kmetijski minister dne 10. julija t. l. v avstrijskem državnem zboru. Minister je namreč dejal: „Zgodi se pa, da nižji uradniki, včasih činitilji, ki niti ne spadajo v tak organizem, ne delujejo v zmislu tistih najboljših namer in namenov, ki jih goje na najvišjih mestih. Ako se potem taki ljudje lotijo reči, ki jih ne razumejo, ker se pač z njimi preje nikoli pečali niso, je nesreča gotova. Da se ne sme nasilno postopati, to je prvo načelo. Največja surovost pa je nevednost podrejenih uradov in uradnikov. Ti uradniki mnogokrat posežejo vmes z roko, katera večkrat rani najbolj občutljive življenjske živce kmetijskih panog.“

Kmetijska družba tedaj prosi c. kr. deželno predsestvo, okrajna glavarstva poučiti, in istotako o tem obvestiti prizadete državnopravne oblasti, da je za kranjsko deželo določena le ravnalna cena za vino, ki se vsled svoje narave v vsakem posameznem slučaju more znižati ali zvišati v okviru faktične kakovosti prodanega vina. Zasedovanje zaradi navijanja cen pri vinu je torej le tedaj umestno, če se za vino zahteva in plača cena, ki po mnenju poslušajoče oblasti ni primerna za kakovost dotičnega vina. V spornem slučaju ne odloči o kakovosti vina poljuben veščak, ampak le pri c. kr. kmetijski družbi od c. kr. centralne komisije za presojanje cen vpostavljeni kolegij strokovnjakov.

Prepis tega dopisa na c. kr. deželno predsestvo je kmetijska družba poslala na vsa prizadeta okrajna glavarstva in državna pravdnitva.

Eno državno pravdnništvo je vrnilo prepis s pripombo:

„Nazaj! Poučevanje se hvaležno odkloni!“ — Družba se odločno zavaruje proti vsakemu očitaniu, da je s svojim dopisom hotela koga poučevati, ampak ona je v tem svojem dopisu le utemeljila svoje stališče, ki ga pač pravega smatra. Družba je le imela namen resnične besede kmetijskega ministra vnovič v spomin poklicati, ki seveda niso vsakemu všeč.

Eno glavarstvo, ki je prejelo prepis zgoraj objavljenega dopisa, je pa družbi prav obširno in zanimivo odgovorilo in bomo ta odgovor v celoti objavili v prihodnji številki „Kmetovalca“ in nato bomo v naslednji številki objavili družbeni odgovor temu glavarstvu.

Počrnenje vina ali sadjevca.

Letos se pogostoma dogaja, da vino, zlasti sadjevec, posebno pa še hruškovec (tepkovec) rad počrni.

V sodu je vino ali sadjevec še svetle barve, ko pa stoji nekaj časa v odprti posodi, na pr. v steklenici ali v kozarcu, postane črnkast ali čisto črn.

Isto se zgodi tudi, če se ga pretoči. Vsled zraka se v njem namreč napravi spojina, ki je prav podobna črnilu ali tinti, to je spojina železovega okisa s čreslovino.

Vino ali sadjevec počrni torej vselej le zaraditega, kerje v njem raztopljenega nekaj železa. To je posebno pri sadjevcu lahko mogoče, ker meljemo sadje z železnimi mlinci. Zlasti veliko železa se raztopi v moštu, če je mlin, stiskalnica (preša) ali drugo orodje, ki ga rabimo, zarjavelo, kajti železna rja se v kislini mošta hitro topi.

Kakorhitro pride potem po kipenju mošt ali vino z zrakom v dotiko, se preosnuje v njem v obliki železovega okisa raztopljeno železo v železov okis in ta da s čreslovino, ki se nahaja v vsakem vinu ali sadjevcu, že omenjeno črnilo. Zakaj se to godi šele po kipenju, sta dva vzroka. Prvič se med kipenjem ne more razviti črnilo zaraditega, ker manjka kisika, kajti kipelne glivice (droži) ga same veliko porabijo in ga ne preostaja, da bi se železov okisec pretvoril v okis. Železov okisec pa ne daje s čreslovino črnila. Drugič ima pa mošt več kisline kakor vino. V kislini se pa črnilo topi, zato se ga ne vidi in vino je svetlo.

Po kipenju, zlasti pa po pretakanju, se pa kislina v vinu zmanjša, poleg tega se pa pri pretakanju vino (oz. sadjevec) navzame še zračnega kisika, vsled česar se črnilo hitro razvije. Čim več čreslovine ima vino ali sadjevec, tem hitreje in močneje se to izvrši. Zato posebno rado počrni tepkovec, ki vsebuje veliko čreslovine (odtod njegov trpek ali zagaten okus) in pa vino, ki je dolgo kipel na tropu.

Če se hočemo počrnenju vina ali sadjevca izogniti, moramo že pri njega izdelovanju porabo železnega orodja kolikor mogoče omejiti. Kjer pa to ni mogoče, moramo železne dele mlinov, stiskalnic itd. posebno skrbno osnažiti, da niso rjavi.

Kako naj ravnamo z vinom ali sadjevcem, ki je počrnenju podvržen?

Kmalu po končanem kipenju dajmo najprej vsako pijačo na preskušnjo.

Iz vsakega sodega vzemimo po en kozarec in ga pustimo dva do tri dni stati. Če vino v tem času postane v odprtem kozarcu črnkasto ali črno, je podvrženo

počrnenju, če pa postane rjavkasto ali celo temno rjavo in gosto, je podvrženo rjavenju. Te dve napaki je treba natančno ločiti, kar se pa v mnogih slučajih ne godi in jih ljudje zamenjavajo. Če je vino podvrženo rjavenju, potem ga moramo kmalu pretočiti, pri tem čimmanj mogoče zračiti in pa dobro zažveplati, to se pravi napolniti pretečeno vino v dobro zažveplan sod. Namesto pretakanja in žveplanja mu pa tudi lahko primešamo po pol deke natrijevega bisulfitna hektoliter.

Ako pa vino črni, žveplanje ne koristi, oziroma ne zadostuje.

Tako vino je treba pretočiti in pri tem dobro prezračiti. To se zgodi, če prši vino pri pretakanju skozi pipo nadrobno v škafo ali če ga v škafo še z metlico mešamo in raztepavamo. Ako ima vino premalo čreslovine (tanina), mu ga pri tej priliki dodamo, in sicer po pol do tričetrt deke na vsak hektoliter.

Pri vinu, ki je kot mošt kipel nekaj časa na tropu in pa pri tepkovcu, tega seveda ni treba, ker vsebuje itak že dovolj čreslovine.

Vsled pretakanja in zračenja se bo vino močno naužilo kisika in bo v sodu močno počrnelo, ker se v v njem razvije že omenjena črna usedlina.

Nato pustimo vino nekaj časa, to je kakih štirinajst dni, in ko se je pomirilo, ga čistimo, da spravimo črno usedlino, ki plava po vinu in mu daje črno barvo, na dno. Čistiti ga je najbolje z želatino, če te ni, si pa pomagamo s svežim jajčim beljakom ali pa tudi s svežim posnetim mlekom. Želatine vzamemo dvanajst gramov, če te nimamo, pa dva do tri jajčja beljaka ali pa pol litra mleka na hl.

Ker se pa v mladem vinu ali sadjevcu ne poleže čistilo kmalu na dno, je boljše, da ga po preteku enega tedna po čiščenju še filtriramo.

Če nimamo filtra, moramo imeti potrpljenje in čakati, da se vino učisti, oziroma moramo čiščenje pospešiti s kakim težjim čistilom, kot je na pr. španska zemlja ali pa kaolin, ki se hitreje usede.

Kadar se je čistilo poleglo na dno sode, to je po preteku kakih treh ali štirih tednov, pretočimo vino ali sadjevec v drugo, snažno in nekoliko zažveplano posodo. Če je še nekoliko črnkaste barve, ga pa pomešajmo s kakim kislejšim vinom ali mu dodajmo vinske kisline.

V mnogih slučajih, to je, kjer vino le nalahko počrni, sploh zadostuje, da ga pomešamo z bolj kislim vinom ali pa da mu dodamo kisline. Sadjevcu dodamo lahko 10 do 20 dek, vinu pa največ 10 dek vinske kisline na hektoliter. Vsekako je treba, da to izkusimo preje v malnu. B. Skalický.

Novi Bernadotov alkoholometer ali vinomer.

Važen kletarski pripomoček, ki je posebno za vinske trgovce velikega pomena, je Francoza Bernadota alkoholometer ali vinomer, ki ga kaže pod I. Vinomer na podobi ni pravilno narisan, kajti lestvica v resnici ne sega tako visoko. To je majhna, komaj 15 cm visoka steklena priprava, s katero se v pol minute mrzlim potom določi množina alkohola, t. j. vinska moč v vinu.

Zgornji del, v katerega se vlije za preiskovanje določena tekočina, je podobna kelihu, ter konča v stegneno prav ozko cevko, ki je zaznamovana z 0—20.

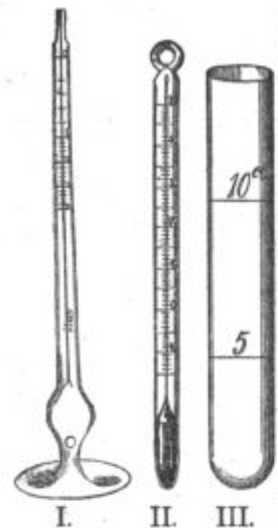
Ta priprava kaže najbolje pri 15° C, vsled česar je dodan tudi poseben toplomerček (glej pod. II.). Zaradi natančnosti se vinomer pred uporabo tupatam najprej preskuša z navadno vodo. Te se vlije v kelih približno 10 do 15 kapljic, ter počaka, da se ozka cevka napolni, ter da od spodaj tudi nekaj kapljic odteče. Na to se takoj postavi po koncu s kelihom navzdol na mizo ali drugo vodoravno stvar, odnosno se tudi lahko kelih s palcem zamaši (ne pa tudi stranske luknjice na kelihu, ker bi potem tekočina ne stekla nazaj) ter enostavno v roki narobe obrne, in sicer z v cevko vrezanimi številkami proti sebi. Voda steče nazaj v kelih in če je prava gorkota in pravi zračni pritisk, se razmeri del te vode vstavi natančno pri 0, drugače pa nad ali pod 0, katero razliko je treba potem pri merjenju vina istotako upoštevati.

Po odstranitvi vode se vinomer najprej s prejšnjim vinom izpere, potem se zopet vlije v kelih kakih 10 kapljic istega vina, pusti da odteče spodaj par kapljic, nakar se istotako kakor pri merjenju vode na kelih postavi ter odčita stopinje, kjer se tekočina (alkohol) vsled kapilaritete in adhezije liki živemu srebru v toplomeru vstavi. Vse to traja komaj pol-minute.

Če se med preiskovanjem napravijo v cevki zračni mehurčki, se tekočina na spodnjem delu izsesa, ter če treba nanovo nalije in zopet kakor preje odmeri.

Pri nadaljnem zaporednem nadaljevanju ni treba več vsakokrat nanovo vodo meriti, marveč se kar vlije in meri eno vino za drugim. Pri tem je le paziti, da se cevka vsakokrat najprej z novim vinom dobro izpere, da ne ostane nič od prejšnjega vina notri.

Ta vinomer kaže vkljub svoji neverjetni enostavnosti prav dobro, seveda ne tako natančno kakor ebulioskop ali enako drage priprave, pri katerih je treba vino kuhati, toda v najslabšem slučaju je razlike

komaj za $\frac{1}{2}\%$; pri natančni vporabi in pri primerni toplini pa ni skoraj nikake razlike. Le pri močnejših tekočinah, čez 15%, nastane več ali manj nezanesljiva natančnost že vsled pretesnih črtic. Zato je boljše močnejše tekočine razredčiti s polovico vode, ter potem izkazano množino alkohola množiti z 2. Zato je dodano tej pripravi posebna že odmerjena cevka (glej pod. III.), zaznamovana s 5 in 10. Če ima tekočina čez 20%, se nalije v cevko te tekočine 5, ter dolije še vode do 10 in potem meri. Če pokaže potem vinomer 12%, ima tekočina $2 \times 12 = 24\%$ alkohola.

Cela priprava s toplomerom in drugo cevko vred stane 12 K. Poštino in zavoj je posebej plačati. Bernadotov vinomer je dobiti pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

VOJNE NAREDBE.

Promet z mlekom.

(Ukaz dež. predsednika na Kranjskem z dne 7. nov. 1917, št. 31.779.)

Glasom tega ukaza je obrtno trgovanje z mlekom prepovedano v političnih okrajih Kranj, Ljubljana—okolica

in Kamnik ter v sodnih okrajih Višnja gora, Velike Lašče in Trebnje.

Množine mleka, ki presega potrebo domačega gospodarstva (gospodinjstva) mora v navedenih okrajih vsak lastnik krav oddajati po določenih cenah neposrednim porabnikom ali aprovizijskim organizacijam, oziroma prevzemališčem, kjer se bodo ustanovila.

Deželna vlada more predpisati tudi najmanjše množine, ki jih ima oddati kak okraj, ena ali več občin skupaj. (Predpis kontingenta.) Promet mleka se ima vršiti potom »Mlekarske zveze« v Ljubljani.

Kot kazni so določene globe do 5000 K ali zapor do šestih mesecev, ako dejanje po obstoječih zakonih ne spada pod strožjo kazen. Kaznuje se tudi oni, ki h kaznivemu dejanju napeljuje. Mogoča je tudi izguba obrtne pravice.

Ukaz je dobil moč z dnem razglasitve (10. nov. t. l.)

* * * * *

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 7. novembra 1917, št. 31.779.,

o določitvi najvišjih cen za prodajo mleka.

Na podstavi § 10. ministrskega ukaza z dne 11. septembra 1916, drž. zak št. 300., o uravnavi prometa z mlekom, se zaukazuje:

§ 1.

Pri prodaji neposnetega mleka v ozemlju meščā Ljubljane se naslednje najvišje cene ne smejo preseči:

1. kadar prodaja pridelovalec neposrednim porabnikom in se dostavi mlako na dom za liter 60 vinarjev; 2. v nadrobni prodaji:

- za prodajo »Mlekarske zveze« v Ljubljani za liter 66 vinarjev,
- za druge obrtne prodaje za liter 60 vinarjev.

§ 2.

V vseh drugih dežele se pri prodaji neposnetega mleka v hlevu ne sme preseči cena 50 vinarjev.

§ 3.

Prestopke tega ukaza kaznuje politično okrajno oblastvo z denarjem do 5000 kron ali z zaporom do šest mesecev, ako dejanje po obstoječih zakonih na spada pod strožjo kazen.

Kdor napelja k takemu dejanju ali sodelule ob njega izvršitvi, tega je kaznovati enako.

Ako se stori prestopke v izvrševanju obrta, se more razen tega odrediti, da se odvzame obrtna pravica za vedno ali za določen čas, če so dani pogoji § 133. b, odstavek 1. lit. a, obrtnega reda.

§ 4.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve. Hkrati izgubi moč ukaz z dne 17. marca 1917, dež. zak. št. 15.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 2. novembra 1917, št. 32.697.,

o porabi žita za setev in krmljenje.

Na podstavi § 4. ukaza urada za prehranjevanje ljudi sporazumno s poljedelskim ministrstvom z dne 26. julija 1917, drž. zak. št. 309., se zaukazuje:

§ 1.

Množina koruze, ki jo smejo kmetovalci v svojem obratu pridržati in porabiti za pokladanje, se določa s

26 odstotki tiste množine, ki ostane od vse pridelane koroze po odbitku potrebščine za seme.

§ 2.

Od prosa, pridelanega v lastnem obratu, smejo kmetovalci eno tretjino porabiti za seme in pokladanje.

§ 3.

Od sivega graha in figovega fižola, pridelanega v lastnem obratu, smejo kmetovalci največ 50 odstotkov porabiti za seme in pokladanje.

§ 4.

Kolikor se kmetovalci docela ne poslužijo pravic v §§ 1. do 3. za pokladanje in za seme, so dolžni prodati ostale množine tam imenovanih vrst sadov in krme vojnemu prometnemu zavodu za žito, če ne potrebujejo teh množin za dopolnitev tistih množin, ki jim gredo za človeški užitek po predpisih o uporabljanju.

Pravna opravila, ki nasprotujejo temu zaukazu, so ničevna.

§ 5.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po kazenskih določilih § 15. ukaza urada za prehranjevanje ljudi sporazumno s poljedelskim ministrstvom z dne 26. julija 1917, drž. zak. št. 309.

§ 6.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Hkrati izgubi moč ukaz z dne 28. novembra 1916, dež. zak. št. 56.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Opomnja uredništva. Iz navodila, ki ga je pod gorenjo številko poslal dež. predsednik okrajnemu glavarstvu in mestnemu magistratu ljubljanskemu, omenjamo nakratko, da je v zmislu zakona vsako trgovanje s trijernimi odpadki (odpadki pri čiščenju raznega semenja) in plevelnim semenjem prepovedano ter kaznivo. Za one živinorejce, ki sami ovsa ne pridelajo, se bo isti mesečno nakazoval »Deželnemu mestu za krmila« v Ljubljani, a bo ta množina z ozirom na veliko potrebo vojaštva le zelo pičila. — Množino mešanice (glej tozadevno objavo min. naredbe v »Kmetovalcu« od 15. avg. t. l., stran 227., in sicer § 8. te naredbe) za posetev in za pokrmljenje določajo okrajna glavarstva. Za seme se ne bo dovoljevalo porabljati večjih množin kot lani, ostalo množino pa morejo glavarstva dovoliti prosto porabljati za krmo. *

Državna podpora za tiste, ki imajo svoje preživitelje v inozemstvu.

Zakon z dne 17. avgusta 1917, drž. zak. št. 376., vsebuje določbe zaradi državnih podpor onim družinam, katerih preživitelji se pridružujejo v sovražnem inozemstvu in onim družinam pomorščakov trgovske plovbe, ki se niso mogli več vrniti iz nevtralnih držav.

Zakon slove:

§ 1. C. kr. vlada je pooblaščenica dovoliti iz državnih sredstev za čas vojne, oziroma do poprejšne vrnitve preživitelja družine onim revnim svojcem tistih avstrijskih državljanov, ki jih zaradi vojne s silo pridružujejo v sovražnem inozemstvu ali ki so jih tjakaj zavlekli, in tistih pomorščakov trgovske plovbe, katerim se ni bilo mogoče več vrniti iz nevtralnih držav.

§ 2. Ta zakon je veljaven z dnevom razglasa.

§ 3. Zakon izvršuje minister za notranje zadeve dogovorno z udeležinimi ministri.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 17. novembra 1917, št. 33.270.,

o razveljavljenju ukaza z dne 7. nov. 1916, dež. zak. št. 55.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 7. novembra 1916, št. 34.201., dež. zak. št. 55., o določitvi najvišjih cen za nadrobno prodajo jajec se razveljavlja.

Zaeno se razglasa, da sta določili presojevalnici cen v Ljubljani in Rudolfovem na podstavi § 27. ces. ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131., za jajca ravnalne cene, ki se razglase po političnih okrajnih oblastvih.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Opomnja uredništva. To razveljavljenje zadeva ukaz dež. predsednika, ki smo ga priobčili v 21. številki »Kmetovalca« lansko leto na strani 167., s katerim je bila določena najvišja cena za nadrobno prodajo jajec v ozemlju mesta Ljubljane za kos po 28 ozir. 32 vinarjev, v drugih delih dežele za kos po 20 ozir. 24 vinarjev. — Nove vodilne cene nam še niso znane, a jih bomo objavili, kakor hitro jih izvemo. *

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 10. novembra 1917, št. 32.005.

o uravnavi prometa s klavnimi prasiči.

Ukaz z dne 30. septembra 1917, št. 29.009., o uravnavi prometa s klavnimi prasiči se razveljavlja.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Opomnja uredništva. Razveljavljenje se tiče onega ukaza, s katerim je zaukazal dež. predsednik na podlagi pooblastitve c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 14. septembra t. l., št. 70.806/11.958., v zmislu določil ces. ukaza z dne 24. marca t. l., drž. zak. št. 131., da se denje vsi klavni prasiči na Kranjskem pod zaporo, ter so jih lastniki dolžni po odbitku števila, ki ga potrebujejo za dom, prodati »Kranjskemu deželnemu mestu za vnovčenje živine«. Z razveljanjem omenjenega ukaza potemtakem preneha zapora, ki je bila odrejena v korist omenjenega mesta za dobavo klavne živine in se je pri prodaji prasičev zato ravnati po določilih tozadevnih min. odredb, ki smo jih vselej objavili. *

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dobajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo »Kmetovalca«, se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natime vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v »Kmetovalcu«, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 160. V časnikih je citati, da je izšel zakon, glasom katerega imajo pravico do podpore tudi one

družine, ki imajo svojce v Ameriki. Ali res, da so vložene prošnje za to podporo prenašljive, češ, da izide poprej k dotičnemu zakonu še izvršilna naredba in da bodo oblasti že vložene kolekovane prošnje kar enostavno vrgle v koš? (L. K. v Š.)

Odgovor: Tak zakon je res državni zbor sklenil, je že dobil Najvišje potrjenje, je objavljen in je torej postal že veljaven. V današnji številki »Kmetovalca« objavimo med »Vojnimi naredbami« doslovno besedilo tega zakona. Kdor ima pravico do podpore na podlagi tega zakona, se ni prenašil z vložitvijo prošnje, dotična oblast je ne sme vreči v koš, ampak jo mora na en ali drug način rešiti, in če prošnjo odbije, mora povedati zakaj, da se prosilec lahko pritoži. Do podpore pa imajo pravico le svojci tistih preživiteljev v inozemskih državah, katere so Avstriji napovedale vojno. Zedinjene države Severne Amerike doslej n. pr. še niso Avstriji napovedale vojne, zato za svojce tamkaj živčih preživiteljev družin zakon ne velja. Te države tudi niso s silo Avstrije pridrževale in je torej ob pričetku vojne vsakdo imel priliko se domov vrniti, saj je bila plovba po morju iz Severne Amerike in potovanje čez nevtralne države v Avstrijo več kakor eno leto popolnoma prosto. »Vojaški dolžnosti podvrženi, ki so v Ameriki ostali, dasi so imeli priliko priti domov, so kaznivi in njih svojci nimajo nikake pravice do podpore. Uslišani morajo biti torej le prosilci, ki dokažejo, da imajo res svojega preživitelja v sovražnem inozemstvu, ki se ni mogel vrniti, ki se ga je s silo nazaj pridrževalo in ki je v resnici svojo doma ostalo družino preživljal. Takih resničnih preživiteljev družin v sovražnem inozemstvu, bo pri nas bržkone prav malo, kajti tisti, ki so odšli v Ameriko in se za svojce niso nič ali ne veliko brigali, niso nikakor preživitelji družin. Revni ljudje, kojih preživitelji so n. pr. odšli v Ameriko, pa niso svoje doma ostale družine res preživljali z denarjem, ki so ga domov pošiljali, nimajo pravice do podpore, in sicer ne glede na to, če se tudi niso mogli vrniti.

Vprašanje 161. Odkod prihaja, da koza čez zimo ne postane breja, ker se v jeseni ni prskala? Pri nas se govori, da se koza okoli sv. Lukeža prska, a od mojih koz se doslej še ni nobena, dasi sem jih po dvakrat pripuščal. **Kaj mi je početi, če se koze ne ubreje** ter jih moram zato čez zimo zastoj krmiti in pomladi ne bo kozličev in ne mleka? (A. S. v T.)

Odgovor: Koze se prskajo v jeseni od meseca septembra naprej in če se ne ubreje, pa se to pomladi ponovi. Mlade koze se prskajo šele, ko so spolno popolnoma razvite, in sicer je to nekako v devetem mesecu njih starosti, toda le tedaj, če so vsled zadostne in dobre krme dovolj razvite, drugače se prskanje šele pozneje pojavi. Ob slabi in nezadostni krmi, se pa lahko pripeti, da se sploh ne prskajo. Koza, ki se prska, je silno nemirna, neprestano meketa, z repkom miga in ima spolovila nekoliko otečena. Prskanje traja samo 1 do dva dni in če se žival ne zazkoči, se ponovi v treh do štirih tednih. Navadno se prskanje v jeseni le dvakrat ponavlja in če ni bila v jeseni zaskočena, se prskanje ponovi pomladi, kar je v marsikaterem slučaju celo ugodno. Kozo, ki se prska, je nemudno pustiti zaskočiti po kozlu, ki tisti dan še ni plemenil, ker je drugače ubrejeitev zelo dvomljiva. Koze tudi ni h kakemu oddaljenemu kozlu gnati, kajti na predolgem potu domov nemirna koza prav rada izvrže zaplodek. Če je le mogoče, je kozla domov h kozi prignati. Da se Vaše koze še ne prskajo, bo vzrok, ker so morebiti premlade, slabo rejene ali pa ste tudi prskanje prezrli. Z umetnimi sredstvi se ne da ničesar doseči; koze je dobro krmiti in je čakati, da se prskajo. Koze, ki se v jeseni ne zaskočijo, se pripuste pomladi.

Vprašanje 162. Naša občina ima zopet oddati za vojaštvo 4000 kg sena in je župan razdelil to oddajo na posamezne posestnike po številu glav živine, ki jih rede. Na vsako glavo je določenih 200 kg sena. Jaz pa, ki imam svojega moža pri vojaki in 7 nepreskrbljenih otrok, pa moram za vsako glavo živine oddati po 400 kg, dočim je župan sam oddal le 200 kg, dasi ima 3 govede v hlevu. **Ali je oddaja sena na tak način pravična** in če ne, kam se mi je pritožiti? (M. S. v B., občina Ž. pri Idriji.)

Odgovor: Kranjska dežela je oddala že veliko več sena za vojaštvo, kakor nanjo pride in je c. kr. urad za ljudsko prehrano strogo odredil, da se iz Kranjske ne sme za vojaštvo nikakega sena več zahtevati in je sedaj celo vojaška uprava zavezana več 100 vagonov sena kranjski deželi iz drugih dežel vrniti. Če je okrajno glavarstvo v Vaši občini odredilo prisilno oddajo sena, je to neupravičeno in bi se moral župan upreti. Pa tudi, če bi bila oddaja sena upravičena, je porazdelitev oddaje po številu glav živine, ki jo kdo ima, nepravilna in naravnost bedasta. Edino pravična porazdelitev sena, se mora zvršiti le na podlagi velikosti tiste ploskve, ki jo ima posamezni posestnik za pridelovanje sena. Če je res, da župan od Vas več zahteva, kakor od drugih in da se niti sam svojih predpisov ne drži, je to v neboupijoča krivica. Na kranjskem ni sploh nihče več zavezan za vojaštvo prisilnim potom oddati kaj sena, in zato kar mirno odklonite vsako oddajo. V slučaju, če Vam s silo pretijo, pa se nemudno pritožite na deželni odbor.

Vprašanje 163. Pri Deželnem mestu za krmila smo dobili **repične in makove oljne tropine.** Katere teh tropin so bolj redilne? Med tukajšnjimi posestniki je govorica, da je tem oljnim tropinam primešan divji kostanj. Ali bo morda kmetijska družba oddajala kaj močnih krmil? (J. M. v V.)

Odgovor: Repične in makove oljne tropine, ki jih oddaja kranjsko deželno mesto za krmila, nimajo nič primešanega divjega kostanja. Imenovano mesto oddaja te oljne tropine nezmlate in je iz tehniškega ozira izključena vsaka primes divjega kostanja, kajti tropine so take, kakor pridejo iz tiskalnice in bi tvornica za olje sama sebi največ škodovala, če bi primešavala divji kostanj, kajti v tem slučaju bi izdelovala olje, ki bi bilo veliko manj vredno ali sploh neporabno. Zmletim tropinam se pač da kaj drugega primešati. Makove oljne tropine imajo napram repičnim za spoznanje večjo redilno vrednost, kajti v 100 kg prvih je 66 kg in v drugih pa 61 kg škrobne vrednote. Sedaj so seveda te oljne tropine nekoliko manj vredne, ker se ne vzame iz repičnega in makovega semena samo tisto olje, ki se da iztisniti, ampak v tropinah ostalo olje se vrhutega še kemijskim potom izluži. Naša družba ne oddaja nič močnih krmil, kajti vsa ta krmila so od centrale za krmila na Dunaju zasežena; ona jih porazdeli potom deželnih mest za krmila na posamezne dežele.

Vprašanje 164. Pri Deželnem mestu za krmila bodo oddajali tudi **turščične tropine** ter vprašam, kakšno krmilno vrednost imajo? (J. M. v V.)

Odgovor: To, kar bo oddajalo Deželno mesto za krmila, niso turščične tropine, ampak tropine od turščičnih kali. Turščica se namreč lahko tako melje, da se iz turščičnega zrnja izloči v njem skrita kal. Ta kal ima v sebi precej olja in se zato izločene turščične kali rabijo za iztiskanja olja. Tropine turščičnih kali so jako dobro močno krmilo in imajo v 100 kg 74 kg škrobne vrednote.

Vprašanje 165. Ali se lahko žganje pošilja iz **ene kronovine v drugo?** (F. C. v K.)

Odgovor: Promet z žganjem ni z nobeno naredbo omejen in se torej sme svobodno pošiljati iz ene kronovine v drugo. To pa seveda velja le za žganje, kuhano iz raznega sadja in plodov, ne pa za žganje, ki je narejeno iz špirta in ki se prideluje iz raznih poljskih sadežev. Promet s špiritom je namreč omejen po tozadevnih naredbah.

Vprašanje 166. Za kranjsko deželo je pač določena ravnalna cena za vino 300 K za hl v kleti pridelovalca, vendar je pri vinski kupčiji silna zmeda, kajti nihče ne ve, ali sme kdo za svoje vino manj ali več terjati, ker imajo nekateri izredno dobro vino, ki daleč presega povprečno kakovost običajnega dolenjskega vina. **Kakšna cena se sme za vino zahtevati, da se ne pride s sodiščem navzkriž?** (K. S. v D.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje Vam ne moremo in ne smemo dati nikakega točnega odgovora, ker nočemo in ne smemo nase prevzeti katerekoli odgovornosti. Že označene za Kranjsko veljavne vinske cene kot ravnalne pomeni, da se more vino z ozirom na svojo kakovost ceneje ali draže prodajati. V kakšnih mejah naj se giblje vinska cena, je silno težko reči, kajti priznani strokovnjaki so si že belili svoje glave, kako bi bilo vinu za vsak slučaj določiti primerno ceno. Naših vin nikakor ne gre presojati samo po množini alkohola, ki ga vsebujejo, kajti pri cenoitvi vina je upoštevati še vsepolno drugih činiteljev. Zaenkrat Vam priporočamo največjo opreznost, kajti poznamo na Dolenjskem glavarstvo, ki stoji na stališču, da se nobeno vino ne sme čez 3 K za liter prodati in da je celo ta cena pretirana. Ravnalna cena za vino je določena od centralne komisije za presojanje cen na Dunaju, ki po naših izkušnjah ne zadene vselej pravega. Tisti, ki sedaj proda ravnokar pokipeno vino po 3 K, ga proda veliko draže, kakor tisti, ki ga bo po tej ceni prodal šele poleti, kajti zadnji bo imel velik odpadek pri vinu, znatne stroške pri ravnanju z vinom in vrhutega še riziko, da se mu med tem časom pripeti kaka nesreča, zlasti ker nima za svoje kletarstvo nikakega žvepla. Tega menda nihče več ne taji, da smo na Kranjskem morali pred vojno prodajati vino pod lastno ceno zaradi hude konkurence drugih vin in posebno zaradi konkurence piva. Vojna je vso to konkurenco odpravila; zato je sedaj vino še edina pijača, vsled česar je dobilo primerno ceno. Pred vojno smo prodajali vino proti plačilu v zlatu, kajti naši bankovci so imeli pri naši zlati valutni polno nominalno vrednost, ki je pa danes na eno tretjino padla. Po našem mnenju je prava cena za vino tista, ki se izračuna iz pridelovalnih stroškov s pribitkom primernega dobička. S to ceno, plačano v zlatu, je vsakdo lahko zadovoljen. Če se pa vino plača namesto kakor pred vojno v zlatu, v bankovcih sedanje vrednosti, je pa primerna potrojena v zlatu izračunjena cena. Po cenah, na podlagi valute trguje danes ves svet in bo menda to odobrilo celo kak kitajski mandarin, če mu z glave visi še tako dolg cof.

Vprašanje 167. Ali priporočate plačati dolg, ki je na posestvu, če se ima denar na razpolaganje in kako bo z denarjem po vojni? (H. S. v K.)

Odgovor: Vobče je na vsak način priporočeno v sedanjih razmerah dolgove iz prejšnjega časa poplačati, kajti pred vojno ste dobili posojilo v polni vrednosti denarja, t. j. v zlati valutni, ker so bili bankovci natanko toliko vredni kakor zlato, a sedaj imate priliko posojilo vrniti z denarjem, ki je veliko manj vreden. Ne kaže pa se gotovega denarja popolnoma iznebiti, kajti po vojni bo kmetovalec gotov denar močno potreboval, če bo hotel svojo kmetijo zopet postaviti v prvotni stan. Kako bo z denarjem

po vojni, ni lahko prerokovati in mi tudi ne smemo za kako svoje prerokovanje prevzeti odgovornosti. Po našem mnenju bo po vojni vrednost popirnatega denarja še bolj padla, z drugimi besedami: njegova kupna sila bo še manjša in obresti bodo višje, ker bo na vseh straneh veliko povpraševanje po denarju.

Kmetijske novice.

Doplačila za seno. Zaradi doplačevanja sena morajo občine in posamezniki potrpeti. Dokler ne dobi Deželno mesto za krmila potrebnega denarja za to izplačevanje, toliko časa ga tudi občinam izplačati ne more. Deželno mesto za krmila nima lastnih sredstev in ne more iz svojega založiti te vsote, ampak mora pripadle zneske naprej poterjati od vojaške uprave. V drugo je pa treba veljavno izkazati vso tisto krmo, ki se mora doplačati. Za krmo, za katero je prejelo Deželno mesto za krmila potrebne «izkaznice», se bo doplačilo lahko dobilo. Mnogo krme je ta pa od 16. junija t. l. naprej prodalo prostoročno proti takojšnjemu plačilu. Za vso to krmo je treba dokaznih potrdil, da bo mogoče izterjati predpisana doplačila. Deželno mesto za krmila bo storilo vse potrebne korake, da pridejo gospodarji do svojega denarja. Pri tej priliki je tudi opozoriti, da se mora po naredbi Centrale z Dunaja, ki je ta povišek cene izposlovala, odbiti primeren del za skupno režijo Centrale in deželnega mesta za krmila.

Kranjsko deželno mesto za krmila v Ljubljani, oddelek za seno in slamo.

Glede nakupa prasičev v svrhu preskrbe lastnega gospodarstva z mastjo in svinjino, naj se obrne vsakdo na svojo pristojno županstvo. Deželna komisija za ureditev prometa z živino je nakazala posameznim županstvom kontingent prasičev za zakol. Prasiči naj bi se klali kar mogoče v lastni režiji županstev. Mast naj bi se delila le resnično potrebnim osebam na karte. Prasičev je letos zelo malo in še ti niso debeli, zato ni bilo mogoče dokazati občinam toliko prasičev, kolikor so zahtevale in kolikor bi potrebovale, ampak le toliko, kolikor ima Deželno mesto, katero preskrbuje prasiče občinam po deželi, na razpolaganje.

Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

Zadružna centrala v Ljubljani. Ta osrednja zveza kranjskih zadrug združuje 179 članic. Denarni promet je znašal od 1. maja do konci oktobra t. l. K 126,716.401.14. Vloge so narasle v tem času na K 28,305.854.29; vrednostnih popirjev ima centrala hranjenih za K 4,127.000.

Družbene vesti.

† **Hans Kudlich — osvoboditelj kmetov.**

Dne 11. novembra t. l. je umrl v Hobokenu pri Novem Yorku v Severni Ameriki Hans Kudlich v 94. letu svoje starosti. Rajnki Kudlich ima največje zasluge, da so se kmetje l. 1848. osvobodili velikih bremen in sramotnega podložništva. Do takrat je namreč bil avstrijski kmet graščinski podložnik ter je moral odrajtovati svoji gospodujoči graščini ogromne davke v blagu, med drugim tudi desetino in je bil obvezan za graščino na polju in v gozdu delati. Posamezen kmet je moral za graščino žrtvovati na

leto do 100 delovnih dni, vsled česar mu je doma zastajalo delo in ni imel veselja svoje kmetije izboljševati in skušati več pridelati, kajti več če je pridelal, tem več je moral graščini oddati. Hans Kudlich je igral v avstrijski revoluciji l. 1848. odlično vlogo. Komaj 24 let star, je postal ud kromeriškega državnega zbora, kjer je dne 25. julija 1848. predlagal odpravo kmečkega podložništva. Njegov predlog je bil takrat z vsemi glasovi sprejet in dne 7. septembra 1848. kot zakon sankcioniran. V oktobrski revoluciji istega leta je bil Kudlich obsojen na smrt. Pobegnil je na Nemško, kjer se je udeležil vstaje na Badenskem. Tudi tam so ga obsodili na smrt. Zbežal je v Švico, kjer je dokončal svoje medicinske študije ter se je končno preselil v Hoboken pri Novem Yorku. Tamkaj se je Kudlich vneto udeleževal ameriškega javnega življenja ter si je kot politik pridobil veliko veljavo. Pozneje je opetovano prihajal v staro domovino, toda vedno se je iznova vračal v Ameriko, ker vaje svobode, ni mogel prenašati tukajšnjih razmer. Hans Kudlich je bil rojen dne 23. oktobra 1823 v Lobensteinu v Avstrijski Šleziji, kot sin preprostega kmeta. *Ob smrti enega največjih dobrotnikov kmetijskega stanu, naj se tega moža spominja s hvaležnostjo tudi slovenski kmet ter naj si zapomni ime moža, ki ga je rešil sramotnih spon, ga je naredil enakoveljavnega drugim stanovom in je največ pripomogel za kmetijski napredek, kateremu je dal predpogoj svobodnega razvoja.* Podpisanec je bil ob svojem večletnem bivanju v Avstrijski Šleziji tovariš Kudlichovemu nečaku, imel je priložnost brati veliko število Kudlichovih pisem, ki so bila vsa navdahnjena za dobrobit kmetijskega stanu, ki ga je rajni vedno smatral najvažnejšim stanovom vsake države. Nekoč je rajni Kudlich zopet bival doma in takrat je imel podpisanec izredno čast se seznaniti in o stanovskih zadevah z njim pogovarjati. Naj živi na veke med nami spomin velikega dobrotnika kmetijskega stanu!

G. Pirc.

* **Osebnosti.** Minister za železnice je imenoval za ostalo poslovno dobo državnega železniškega sveta pravim udom predsednika c. kr. kmetijske družbe kranjske gospoda kanonika dr. Evgen Lampeta in njegovim namestnikom odbornika glavnega odbora gospoda državnega poslanca in župnika Ivana Hladnika. — Občinski odbor občine Bohinjska Bistrica je v svoji seji dne 21. oktobra t. l. imenoval častnim občanom občine Bohinjska Bistrica družbenega generalnega ravnatelja Gustava Pirc.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 30. oktobra 1917.

Za nove ude so se prijavili in jih je glavni odbor sprejel gg: (Dalje.) Jagodnik Marija, posestnica v Tominjah; Grk Francišek, posestnik v Mali Bukovici; Žagar Francišek, posestnik v Dolnjem Zemonu; Vrh Anton, posestnik v Dolnjem Zemonu; Dekleva Francišek, posestnik v Harijah; Boštjančič Ivana, posestnica v Harijah; Vrh Jožef, posestnik v Dolnjem Zemonu; Vrh Jožef, posestnik v Dolnjem Zemonu; Vrh Ivan, posestnik v Dolnjem Zemonu; Štemberger Francišek, posestnik v Vrbovem; Štemberger Jožef, pos. v Vrbovem; Baša Anton, posestnik v Vrbovem; Dovgan Jožef, posestnik v Mali Bukovici; Vičič Antonija, posestnica v Harijah; Šircelj Marija, posestnica v Harijah; Škrj Jakob, posestnik v Zarečici; Milavec Janez, posestnik v Kosezah; Štemberger Mihael, posestnik v Kosezah; Mavrič Anton, posestnik v Merečjah; Vrh Franciška, posestnica v Mali Bukovici; Pugelj Jožefa, posestnica

v Mali Bukovici; Novak Marija, posestnica v Mali Bukovici; Kozjak Marija, posestnica v Trnovem; Pugelj Franja, posestnica v Kosezah; Boštjančič Jožef, posestnik v Gornjem Zemonu; Samsa Aleksander, posestnik v Mali Bukovici; Štefančič Jožefa, posestnica v Jablanici; Hrvatini Marjeta, posestnica v Jablanici; Hrenovec Luka, posestnik v Jablanici; Šenkinec Janez, posestnik v Šembijah; Barbiš Janez, posestnik v Šembijah; Samsa Jožef, posestnik v Šembijah; Istok Francišek, posestnik v Trnovem; Hrvatini Anton, posestnik v Trnovem; Štemberger Ivana, posestnica v Dolnjem Zemonu; Šenkinec Anton, posestnik v Šembijah; Šenkinec Jožef, posestnik v Šembijah; Rolih Helena, posestnica v Dolnjem Zemonu; Sluga Jožef, posestnik v Podstenjah; Matko Janez, posestnik v Podstenjah; Logar Jožef, posestnik v Vrbovem; Skok Janez, posestnik v Merečjah; Brlek Ivan, posestnik v Trnovem; Lavrenčič Martin, pos. v Vrbovem; Štemberger Franc, posestnik v Vrbovem; Grbec Franciška, posestnica v Vrbici; Starec Matija, posestnik v Jasenu; Grbec Helena, posestnica v Vrbovem; Maljavec Ana, posestnica v Harijah; Vrh Francišek, posestnik v Vrbovem; Zajc Jožefa, posestnica v Trnovem; Štemberger Andrej, posestnik v Vrbovem; Grbec Marija, posestnica v Vrbovem; Dovgan Janez, posestnik v Šembijah; Brožič Jožefa, posestnica v Gornjem Zemonu; Baša Marija, posestnica v Dolnjem Zemonu; Vrh Franja, posestnica v Dolnjem Zemonu; Dovgan Ivan, posestnik v Vrbici; Šestan Luka, posestnik v Vrbovem; Šircelj Antonija, posestnica v Dolnjem Zemonu; Gržina Anton, posestnik v Dolnjem Zemonu; Tomšič Marija, posestnica v Šembijah; Fabec Ana, posestnica v Šembijah; Penko Ivan, pos. v Šembijah; Samsa Marija, posestnica v Šembijah; Žnidaršič Josip, posestnik v Šembijah; Gržina Marija, posestnica v Gornjem Zemonu; Valenčič Jožefa, posestnica v Trnovem; Tržan Vincencij, posestnik v Il. Bistrici; Šušteršič Ela, posestnica v Trnovem; Logar Mihael, posestnik v Vrbici; Potočnik Francišek, posestnik v Trepčanah; Hrvatini Janez, posestnik v Dolnjem Zemonu; Vrh Janez, posestnik v Dolnjem Zemonu; Šuštar Anton, posestnik v Trepčanah.

(Dalje sledi.)

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Sp. Šiški, ki bo dne 9. decembra 1917 ob dveh popoldne v Čitalnici v Sp. Šiški.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov.
3. Volitev odbora in načelnika.
4. Pobiranje udnine za leto 1918.
5. Slučajnosti.

Opomnja: Če ob določeni uri ne bi bil občni zbor sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

V. Maurer, t. č. načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Sp. Idrjli, ki bo v nedeljo, dne 9. decembra t. l. po 10. maši v občinski pisarni v Sp. Idrjli.

S P O R E D :

1. Pregled računov za l. 1917.
2. Poročilo o delovanju in gnotnem stanju podružnice.
3. Slučajnosti in predlogi.
4. Sprejem novih udov.

Prosi se obilne udeležbe.

Sp. Idrjlija, dne 13. novembra 1917.

Fr. Čadež, načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1917. Letnik XXXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 30. nov. 1917. — Prevezemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, Ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se približe 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29. 9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, boba K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.—, franko mesto prevzema. Jedilni fižolin bob vseh vrst K 40.—, Fižolin bob, grah ali leča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repič K 97.—, Suhe češnje, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 25.—, Tropine sojinčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovališča, brez vreč, vstevši stroške nakladanja, Krompir 22 K od 5. sept. dalje. Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 23 K, škupa (ržena slama) 13 K, stama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna stama po 7 K za 100 kg. Jajca, V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka, Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuhno K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h, Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna oboda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Jespren št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h. Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani, Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10. 3. 1917, št. 8855.) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za voli I. kakovosti po K 3.50, II. kakovosti po 3 K, III. kakovosti po K 2.50; za krave I. kakovosti po K 3.10, II. kakovosti po K 2.70, III. kakovosti po K 2.30; za telice in bice I. kakovosti po K 3.30, II. kakovosti po K 3.—, III. kakovosti po K 2.40; za koščeno živino po K 1.80. Za kalo se sme odbiti do 5%, od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasice. (Min. naredba z dne 6. 7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasice, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 5.50, za debele prasice za nadaljno pitanje, ki so od 60–90 kg težki po 6 K, za mesnate prasice nad 40 kg žive teže po K 4.70, za pitane prasice pod 60 kg in mesnate prasice pod 40 kg ni določena nikakva cena, a jo zato določa ukaz. dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118).

Najvišje cene za prasice, ki jih min. nar. z dne 6. 7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljenе pujske do 3 mesec starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasice za zakol in sicer: pitane prasice pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1.) domačega plemena po K 5.—, križanih pasem po K 5.50, žlahtnih pasem po K 6.—. Za prasice za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih prodaja za plemo. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 7.80 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6. 7. 1916. — Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1. 4. 1917 št. 10.384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7.—, s cvrte svinjske masti po K 8.—. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 53).

Pet let starega konja, temnopramaste barve, zelo dober za težo vozoviti, prodaja L. Rebolj, Kranj. 217

Prodaja se bencin motor malo rabljen, v brezhibnem stanju posebno pripraven na pogon kmetijskih strojev. Filip Lazar, posestnik, Jesenice, Gorenjsko. 219

Robila, 7 let stara, zrebena težka, pingavske pasme, je naprodaj za ceno po dogovoru pri Antonu Globočniku, posestnik v Mošnjah, p. Radovljica. 220

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v jenuju ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijavit eno štirivrstno objavo, tičoco se gospodarskega prometa.

Upravištvo ne prevzema posredovanja.

Čepljeno trsje, dveletno, zelo močno 100 kom. 45 kron, šmarnica necepljena 100 kom. 30 kron, prodaja Apton Slodnjak, trtničar, pošta Juršinci pri Ptuj, Štajersko. 206

Bencin motor 3 HP, sile in dva železna sodeja stanju ima naprodaj Ivan Triller na Bledu. 218

Bika, pingavca, zelo lepega, prodaja posestnik Fr. Jakelj, Dovje 16., Cena po dogovoru. 225

Med pitanec 300 kg, čebelni vosk 30 kg in lipovo cvetje 16 kg, čisto in lepo blago, ima naprodaj Ignacij Gerar, Cvibelj 3, p. Žuženberg, Dolenjsko, kateri prosi ponudb z navedbo najvišje cene. 226

Konjske repe od 15 cm dolg, naprej odrezane in skupaj vezane, kupujem po 14–18 kron kg. Pošiljajte na Ivan Sveteč, posestnik, Rudolfovo, Dolenjsko. 227

Beke za trte vezati kupi večjo množino Ivan Košuta, Sv Križ št. 6 pri Trstu. 228

Marellice in slive, dveletne, visoko in nizko in divje kostonje ima naprodaj Ivan Piber, vrtnar na Bledu. 229

Zimskih jabolok večjo množino kupi Vlad. Fajdiga, Kamnik šte. 12 in prosi tozadevnih ponudb. 230

Drevesnega voska imam v zalogi kakih 6 kg, v škatiščah po 1 K; ako bi ga kdo rabil, je na razpolago Trgovina Strel, Mokronog. 231

Katerikoli material za pokrivanje streh, nov ali star, kupi in prosi ponudb Alojzij Rahne, Zalag št. 7, pri Ljubljani. 232

Vsako množino želoda kupi tvrdka Anton Kolenc v Celju, ter preskrbi tudi izvorno dovoljenje. Kdor ima kaj, naj ponudi. 233

Podpisujte sedmo avstrijsko vojno posojilo!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 ¹/₄ %

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Prijave

za podpisovanje VII. vojnega posojila prejema od svojih udov tudi

c. kr. kmetijska družba kranjska

po izvirnih pogojih.

Nasloviti je te prijave na (55)

knjigovodstvo c. kr. kmetijske družbe Ljubljana, Turjaški trg 3.

Udje, udeležite se častno!

Kdor nima sredstev, da bi podpisal večje posojilo, naj si zavaruje življenje na vojno posojilo nakar plača posojilo v malih obrokih. Izročljivo je tako posojilo v slučaju doživetja po dvanajstih letih, v slučaju smrti pa takoj.

Zahtevajte natančnejša pojasnila glede visokosti obrokov itd.

Vinski kamen

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi

(40) veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrzci! Berite!

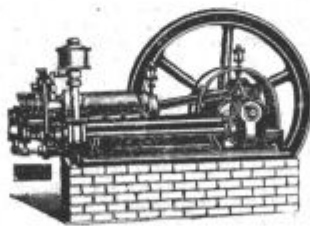
A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 150.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Pošne hranilnice račun št. 828.406. Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ¹/₄ % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s zakonitim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* **Naročil na semensko žito** c. kr. kmetijska družba sedaj več ne sprejema. Prosimo p. n. županstva, naj ne pošiljajo in ne podpišejo potrdil za jaro semensko žito, dokler na tem mestu ne objavimo, če in katere vrste jarega semenskega žita je družba sploh mogla dobiti. Tista množina jarega semenskega ječmena, ki je bila objavljena v 19. številu. »Kmetovalca«, je že razprodana in zato novih prijav — žal — zaenkrat ni mogoče več upoštevati.

* **Umetna gnojila.** Družbi dohaja mnogo naročb na umetna gnojila, posebno glede Tomasove žindre, superfosfata in kalijevih gnojil. Žal, ni pa nikakega upanja, da bi se v bližnji bodočnosti razmere glede dobavljanja teh umetnih gnojil kaj izboljšale. V zadnjem času sta družbi došla dva dopisa, ki posvedočita težkoče, ki vladajo v tem oziru: Kalijev sindikat poroča iz Berolina, da zaradi pomanjkanja delovnih moči, premoga in železniških voz do nadaljnjega sploh ne sprejema nikakih naročb več in da je treba na izvršitev naročb izza zadnjih mesecev počakati 4 do 6 mesecev. Splošna zveza kmetijskih združenj na Dunaju, ki posreduje dobavljanje žindre in superfosfata pa nam poroča, da iz istih razlogov ni računati na odpremo žindre in superfosfata. Vsako povpraševanje in drežanje bi bilo čisto brezuspešno, ker stojijo tvornice nasproti nepremagljivim težkočam. Družba bo seveda razvoj teh stvari pazno zasledovala in ko bo promet zopet vsaj nekoliko olajšan, se bo pobrigala za čim izdatnejše dobavljanje umetnih gnojil. Družbi pa zaenkrat — in dokler na tem mestu ne objavi kaj nasprotnega — ni pošiljati nikakih prijav.

* **Prazne vreče.** Za izvršeno pošiljanje semenskega žita je dala c. kr. kmetijska družba mnogim udom svoje vreče. Družba dotične ude uljudno prosi — ker vreč sedaj zelo primankuje in ker mora družba naprej skrbeti že za vreče v svrhu nabave jarega semenskega žita — da družbene vreče blagovoljno takoj in v dobro porabnem stanju vrnejo, kar bi družbi bilo vsekakor ljubše, kakor če naj jim pošlje račun zanje. Družba pričakuje hitrega odziva, sicer bi bilo priskrbovanje semenskega žita v prihodnje skoraj onemogočeno. Na železniškem voznom listu je napisati: »Prazne vreče za semensko žito, iz vegetab. snovi tkane, nazaj.«

* **Posamezni udje** naj ne naročajo le zase naravnost pri c. kr. kmetijski družbi, temveč naj svojo naročitev na kmetijske potrebščine prijavijo pri svoji kmetijski podružnici, ki potem skupno pri družbi za ves svoj okoliš naroči.

* **C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 20 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun po K 110 — sto *kg*.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdni plesnobi namesto žveplove moke, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številu. »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola po 1 K.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 *gr* po K 12 — *kg*.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za goved z gobčnim lesom po K 29 —, z žično cevko za goved št. 3466 po K 15 —.

Mlečne cevi iz kosti, št. 3561 po K 1'40.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 7 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 *dkg* se pošilja za 80 vinarjev s poštino in zavojem vred kot vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 12 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 *kg* setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 *kg* za 18 K, $\frac{1}{2}$ *kg* za K 8'50, $\frac{1}{4}$ *kg* za K 4'50, $\frac{1}{8}$ *kg* za K 2'60, 50 *g* za K 1'40.

Kmetovalci!

Ena poglavitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridela. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje s kalijem:

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na joh je vzeti za srednje gnojenje 300 *kg* kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 *kg* 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje poizvedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Auskunftsstelle des Kalisyndikats
Wien, I. Schauflegasse 6.

VABILO

na (58)

10. redni občni zbor

Šišenske hranilnice in posojilnice
v Šiški

registrovane zadruge z neomejeno zavezo
ki se bodo vršil

v soboto, dne 8. decembra 1917

ob 9. uri dopoldne

v Spodnji Šiški hiš. št. 2

s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Spodnja Šiška, dne 28. novembra 1917.

Načelstvo.

Pripomba: V slučaju nesklepčnosti prvega, vrši se pol ure kasneje na istem prostoru s prvotnim sporedom drugi občni zbor, ki sklepa v smislu § 34 pravil pri vsakem številu navzočih članov.

(8) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KLANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letni	—20
4. (Razprodan.)	
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1:50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švice	1:—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških kijučov	—30
9. Razprodan.	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallrju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1:—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1:50
15. Steuert-Jamnik: Soseda Razumnika konjereja	1:—
48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.	

Vabilo

na

redni občni zbor

Kmečke posojilnice in hranilnice
v Podnartu-Ljubno

registrovane zadruge z neomejeno zavezo
ki se bodo vršil

v nedeljo, dne 9. decembra 1917

ob 10. uri dopoldan

v združni pisarni v Podnartu.

Dnevni red:

1. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva ter odobrenje letnega računa.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

(58)

Načelstvo.

Kože od polhov

kupi po najvišjih cenah
B. Kölner
veletrgovina s kožuhovino in s kožami

Lipsko (Leipzig)
Brühl 47.

Pošiljatve se prosijo po pošti v zavrtkih po 5 kg, nakar se denar takoj po prejemu nakaže. (57)

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 8. ::

je imela koncem 1. 1916 vlog . K 55,000.000.—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000.—, rezervnega zaklada „ 1,500.000.—. Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 %

večje in nestalne vloge pa po dogovoru. Hranilnica je puplarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in posloplja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 % obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Vinometre »Bernadoté — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strupe proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Trtne škropilnice

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

KING

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorničkih cenah (10)

16. HELLER, II/8, Schrotzbergstrasse 1.

